ΕΕ-Ιστορία-Σκοποί - Αξίες-Θεσμοί

Φωτεινή Ασδεράκη
Λέκτορας, Τμήμα ΔΕΣ
Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Ηράκλειο 2014

Τι είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση;

Ενότητα-διαφορετικότητα

Η Ευρώπη με αριθμούς

- 28 κράτη μέλη
- Πάνω από 500 εκ. πολίτες, ο τρίτος μεγαλύτερος πληθυσμός μετά την Κίνα και την Ινδία
- 24 επίσημες γλώσσες
- Το μεγαλύτερο ΑΕΠ παγκοσμίως, πρώτη εμπορική δύναμη στον κόσμο

Η Ευρωπαϊκή οικονομία

- Αν και στην ΕΕ αναλογεί το 7% του πληθυσμού της γης, οι εμπορικές της συναλλαγές με τον υπόλοιπο κόσμο φθάνουν το 20% περίπου των παγκόσμιων εξαγωγών και εισαγωγών. Η ΕΕ είναι ο κυριότερος εξαγωγέας και ο δεύτερος κατά σειρά εισαγωγέας στον κόσμο.
- Τα δύο τρίτα περίπου των συνολικών εμπορικών συναλλαγών των χωρών της ΕΕ πραγματοποιούνται με τις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ.
- Οι ΗΠΑ είναι ο σημαντικότερος εμπορικός εταίρος της ΕΕ, και ακολουθεί η Κίνα. Το 2005, στην ΕΕ αναλογούσε το 18,1% των παγκόσμιων εξαγωγών και το 18,9% των εισαγωγών. Το 2011 της αναλογούσε το 16,4 % των παγκόσμιων εισαγωγών (1η θέση). Ο μεγαλύτερος εξαγωγέας, με 15,4 % του συνόλου έναντι 13,4% της Κίνας και 10,5% των ΗΠΑ .

Κρίσιμα ερωτήματα

- Η Ευρώπη έως πού και για ποιον;
- Η Ευρώπη για ποιο λόγο/ους;
- Είναι διασφαλισμένη η ειρήνη και η ευημερία των ευρωπαϊκών κρατών;
- Θα είναι ορθολογικότερο για τα ευρωπαϊκά κράτη να πορευτούν καθένα μόνο του σε συνθήκες παγκοσμιοποίησης;
- Σε πόσες περιοχές του κόσμου υπάρχει ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των δικαιωμάτων του παιδιού, το δικαίωμα στην εκπαίδευση και η ισότητα ανδρών και γυναικών;

Πόλεμος πατήρ πάντων...
Η αρχή....
Οι συνέπειες του Β΄Παγκοσμίου Πολέμου

4-11 Φεβρουαρίου 1945, Διάσκεψη της Γιάλτας

Potsdam Conference, 2 July-16 August 1945

Photo # USA C-1860 "Big Three" & Foreign Ministers at Potsdam, ca. July 1945

Stalin, Churchill, and Truman—Clement Attlee

Σημαντικές αποφάσεις

1. Το Γερμανικό ζήτημα

2. Η παράδοση της Ιαπωνίας

3. Η Πολωνία

Το Γερμανικό ζήτημα

- Ισχυρή Γερμανία, αποσταθεροποίηση στην Ευρώπη
- Αδύναμη Γερμανία, κενό ισχύος στο κέντρο της Ευρώπης
- «Μια δυνατή Ευρώπη σημαίνει αδύναμη Γερμανία, μια δυνατή Γερμανία σημαίνει μια Ευρώπη υπό Γερμανική ηγεμονία». Ωστόσο, «η δημιουργία οικονομικού και πολιτικού κενού στη Γερμανία θα διευκόλυνε την επέκταση της σοβιετικής επιρροής (Ήφαιστος, σ. 209)».

Ο De Gaulle

- Ήταν κάθετα αντίθετος σε μια ενωμένη Γερμανία. Ήθελε η Γερμανία να διαμελιστεί σε κρατίδια και να προσαρτήσει γερμανικά (αμφισβητούμενα) εδάφη.
- Η Γερμανική βιομηχανία να καταστραφεί και να αναπτυχθεί ο αγροτικός τομέας.

Οι συνέπειες του πολέμου…

Σχέδιο Marshall

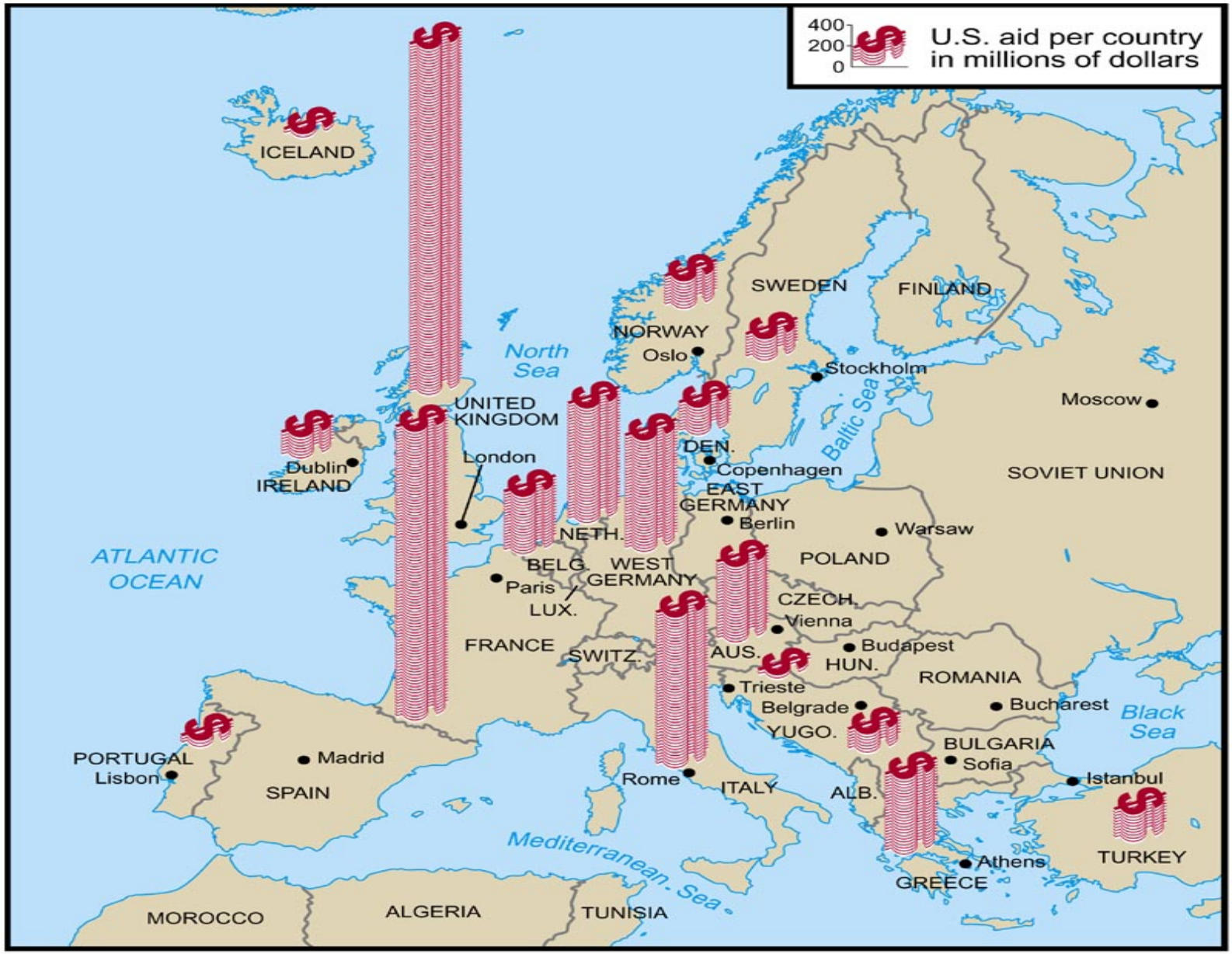

Marshall Plan Aid to Europe, 1948–1952

Το δίκτυο των διεθνών οργανισμών

- 1945 Γενική Συμφωνία για το εμπόριο των αγαθών (GATT), Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (IMF), Παγκόσμια Τράπεζα (WB)
- 1948, 17 Μαρτίου, ΔΕΕ Συνθήκη των Βρυξελλών
- 1948, Ευρωπαϊκός Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας, ο μετέπειτα ΟΟΣΑ
- 1949, 4 Απριλίου, ΝΑΤΟ
- 1949, 5 Μαΐου, Συμβούλιο της Ευρώπης

Η ένταση του Ψυχρού Πολέμου

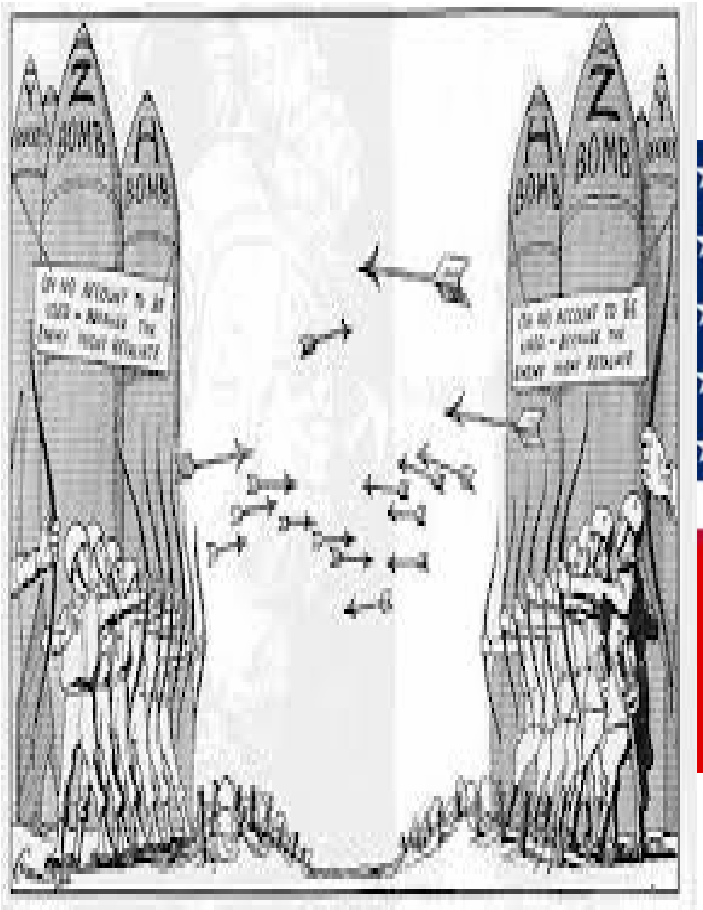

Η ευρωπαϊκή «ιδέα»

Victor Hugo, 1849

«Θάρθει μια μέρα που όλα τα έθνη της ηπείρου μας θα σχηματίσουν μια Ευρωπαϊκή αδερλφότητα....Θα ρθει μια μέρα που θα δούμε... τις ΗΠΑ και τις Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης πρόσωπο με πρόσωπο να προσεγγίζουν πέρα από τις θάλασσες.»

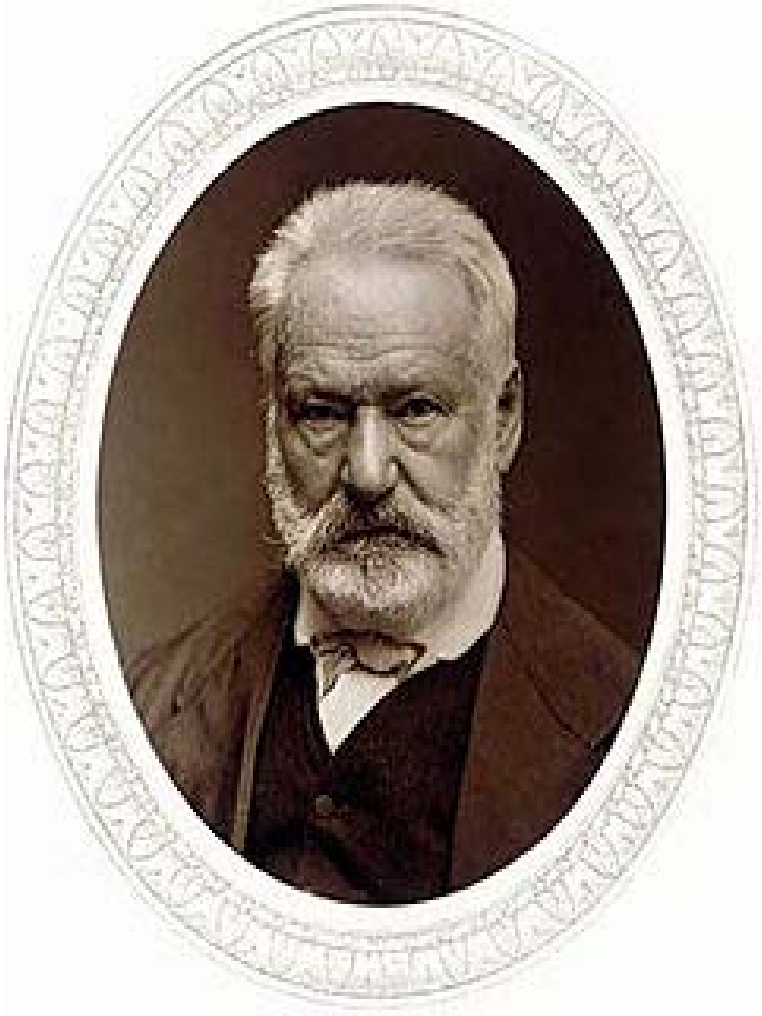

Οι πρωτοπόροι της «Ενωμένης Ευρώπης»

Κόμης Richard Coudenhove-Kalergi

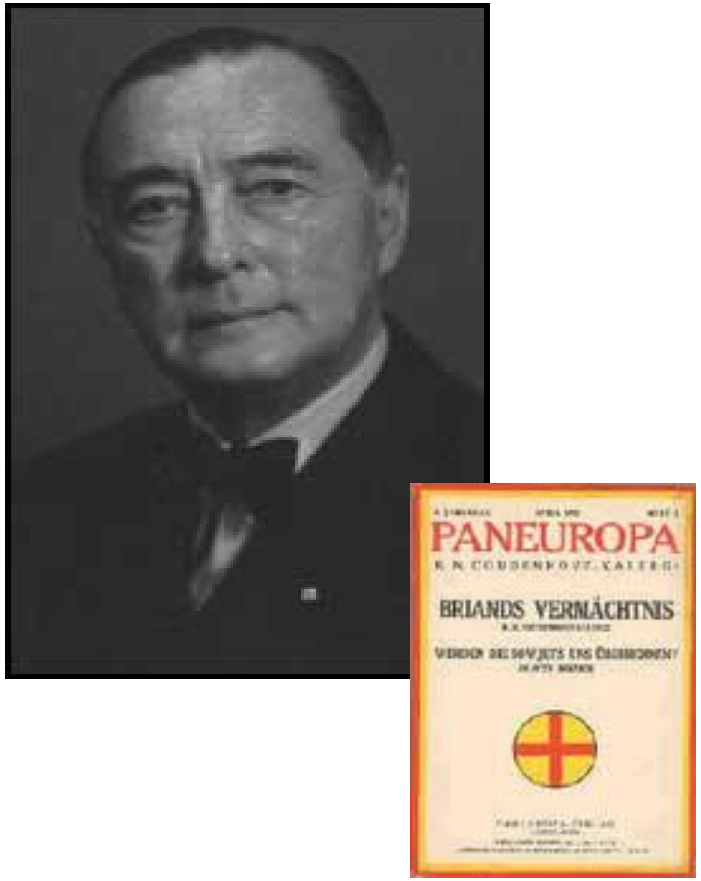

- 1923, “Pan-Europa”
- 1926 «Πανευρωπαϊκή Κίνηση», Βιέννη
- Μέλη: Albert Einstein, Thomas Mann, Sigmund Freud, Rilke, Adenauer , Churchill και δύο γάλλοι πρωθυπουργοί, Eduard Herriot, Aristide Briad
- European Parliamentary Union (EPU), Γαλλία, Ιταλία, Ολλανδία, Βέλγιο

Europaïsche Wirtschaftsgemeinschaft
Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα

Source: *Je suis partout*. 20.12.1941. Paris.

Churchill's Zurich speech, 1946

I was very glad to read in the newspapers two days ago that my friend President Truman had expressed his interest and sympathy with this great design. There is no reason why a regional organization of Europe should in any way conflict with the world organisation of the United Nations. On the contrary, I believe that the larger synthesis will only survive if it is founded upon coherent natural groupings. There is already a natural grouping in the Western Hemisphere. We British have our own Commonwealth of Nations. These do not weaken, on the contrary they strengthen the world organization. They are

X/6075/61-E

Hague Congress, 7-11 May 1948

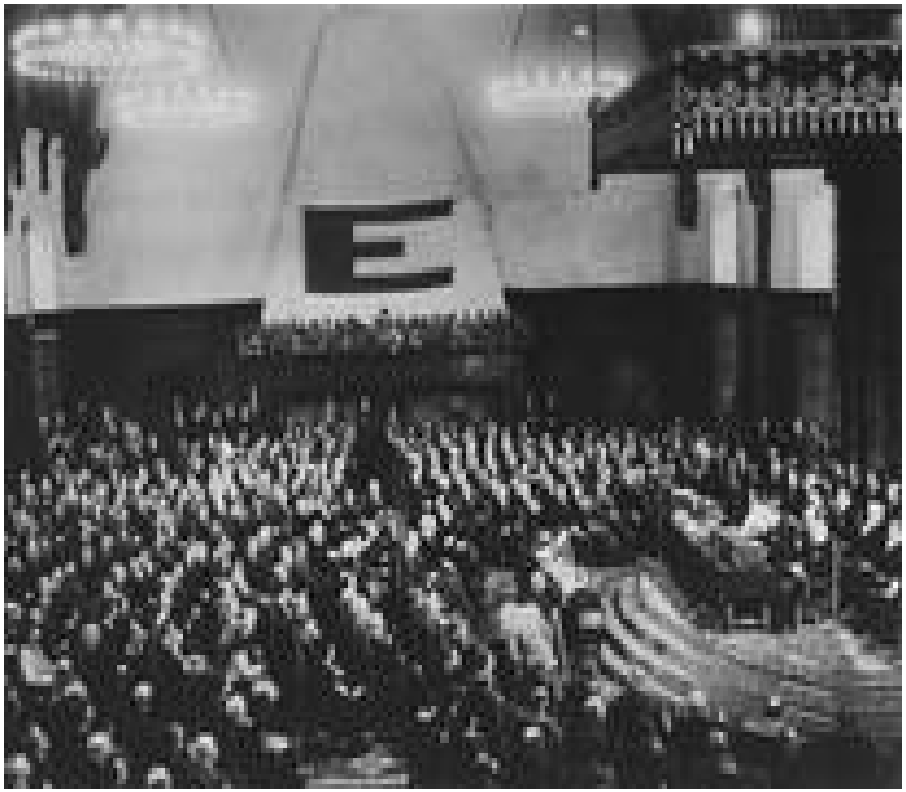

Schuman Declaration, 1950

Schuman Declaration
9th May 1950

«Η Ευρώπη δεν θα διαμορφωθεί δια μιας ή σύμφωνα με ένα σχέδιο. Θα οικοδομηθεί μέσα από επιτεύγματα που δημιουργούν μια de facto αλληλεγγύη. Η μακραίωνη έχθρα Γαλλίας - Γερμανίας πρέπει να απαλειφθεί…

..γι αυτό η Γαλλική κυβέρνηση προτείνει …η Γαλλογερμανική παραγωγή άνθρακα και χάλυβα να τεθεί υπό την αρμοδιότητα μιας Κοινής Αρχής στο πλαίσιο ενός οργανισμού που θα είναι ανοικτός και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες

Η συγκέντρωση της παραγωγής άνθρακα και χάλυβα θα εξασφαλίσει αμέσως την εγκαθίδρυση κοινών βάσεων οικονομικής ανάπτυξης, ως ένα πρώτο βήμα στην ομοσπονδία της Ευρώπης…»

Robert Schuman

29 Ιουνίου 1886 – 4 Σεπτεμβρίου 1963

Ο Robert Schuman γεννήθηκε κι έζησε ως Γερμανός.....

- Γεννήθηκε και μεγάλωσε στη Λορένη, επαρχία που είχε προσαρτήσει μαζί με την Αλσατία η Γερμανία το 1871
- Σπούδασε νομικά, οικονομικά, πολιτική φιλοσοφία, θεολογία και στατιστική σε γερμανικά πανεπιστήμια (Bonn, Munich, Berlin, and Strasbourg)
- Υπηρέτησε ως αξιωματικός στο γερμανικό στρατό Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο

...και έζησε και πέθανε ως Γάλλος

- Μέλος του Γαλλικού Κοινοβουλίου μετά το 1919 που η Λορένη προσαρτήθηκε στη Γαλλία.
- Μέλος της Γαλλικής αντίστασης, συνελήφθη από την Γκεστάπο και κατάφερε να διαφύγει πριν σταλεί στο Νταχάου
- Υπουργός (ΥΠΕΞ) 10 κυβερνήσεων 1948-1952
- Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (1958-1960)

Jean Monnet

9 Νοεμβρίου 1888 – 16 Μαρτίου 1979

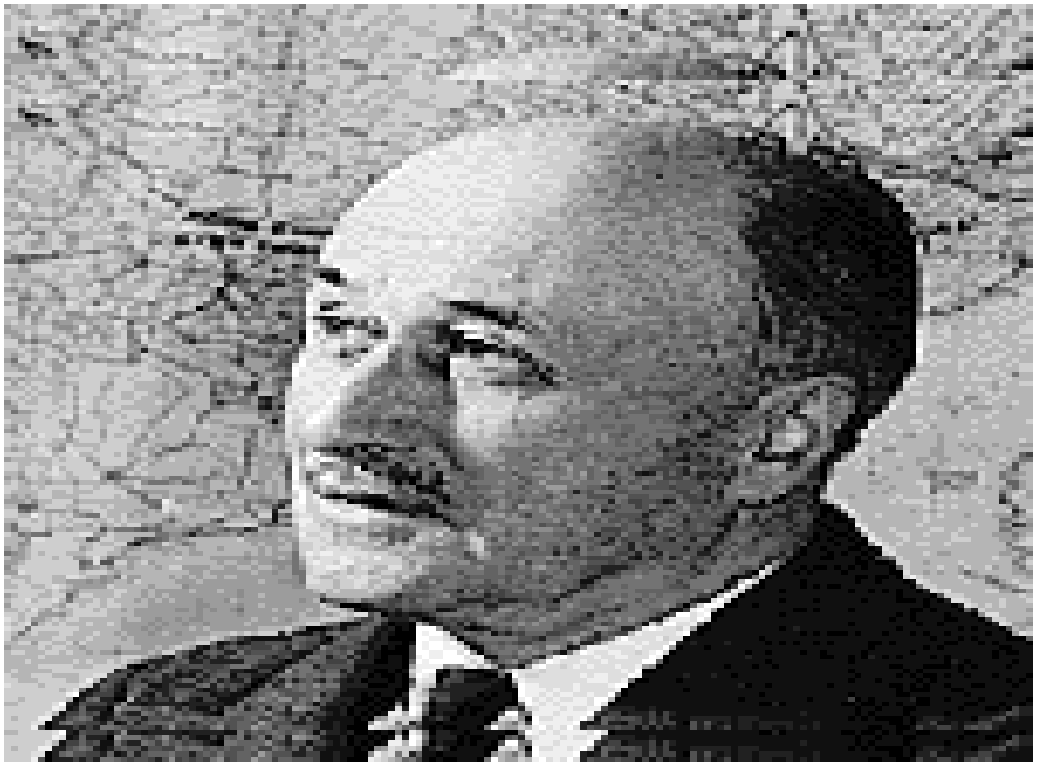

Jean Monnet, ο επιχειρηματίας

Εγκατέλειψε την ιδέα να δώσει εξετάσεις για το πανεπιστήμιο στα 16 του.
Εγκαταστάθηκε στο Λονδίνο, σε συνεργάτη του πατέρα του.
Ταξίδεψε στην Σκανδιναβία. Ρωσία, Καναδά, ΗΠΑ.
Σύμβουλος για τη σταθεροποίηση του Πολωνικού zloty και του Ρουμανικού leu το 1927 και 1928.
Ίδρυσε την Bancamerica-Blair στο San Francisco.
Σύμβουλος της Κίνας από το 1934 έως το 1936, για τον εκσυγχρονισμό των κινεζικών σιδηροδρόμων.

Jean Monnet, ο τεχνοκράτης

- Θητεία στην Κοινωνία των Εθνών ως αναπληρωτής ΓΓ και σε διασυμμαχικά όργανα κατά τους δύο πολέμους
- Το 1943 μέλος της εξόριστης κυβέρνησης της Γαλλίας στην Αλγερία
- Επικεφαλής Επιτροπής Προγραμματισμού για τον εκσυγχρονισμό της Γαλλίας διορισμένος από τον De Gaulle to 1945
- Μη εκλεγμένος πολιτικός ηγέτης ωστόσο ένας από τους «πατέρες» της Ευρώπης

Jean Monnet, ο διαπραγματευτής

- Απεσταλμένος της Γαλλίας (De Gaulle) στη Βρετανία (Churchill) για τη σύναψη συμφωνίας Γαλλίας-Ην. Βασιλείου για τον χάλυβα.
- Απεσταλμένος της Βρετανικής κυβέρνησης (Αύγουστος 1940) ως μέλος του British Supply Council για να διαπραγματευτεί την αγορά πολεμικού υλικού από τις ΗΠΑ.

Jean Monnet, ο διαπραγματευτής για την ειρήνη

- Σύμβουλος του Προέδρου Franklin D. Roosevelt
- Συνέβαλε στην υπογραφή της συμφωνίας Roosevelt-Churchill για τη συμμετοχή των Αμερικανών στον πόλεμο (Victory Program)

John Maynard Keynes

«Η συμβολή του Jean Monnet στο συντονισμό των ενεργειών ήταν τόσο σημαντική που ο Β΄παγκόσμιος πόλεμος συντομεύτηκε κατά έναν τουλάχιστον χρόνο»

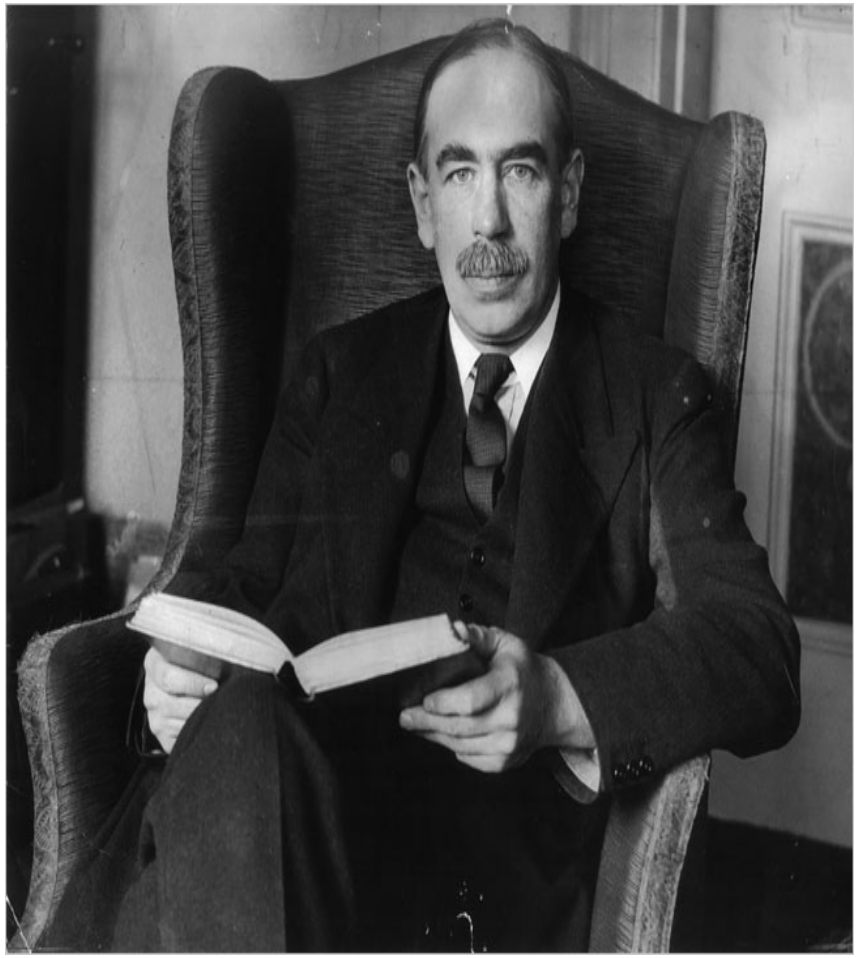

Ο Jean Monnet

…..εκτιμούσε ότι μια διχασμένη Ευρώπη θα αποτελούσε το διακύβευμα μεταξύ των υπερδυνάμεων σε συνθήκες Ψυχρού Πολέμου…μόνο μια ανασυγκροτημένη και συμφιλιωμένη Ευρώπη κι ένας μηχανισμός λήψης κοινών αποφάσεων θα «κλείδωνε» τους πρώην αντιπάλους σε συνεργατικές διαδικασίες….

ΕΚΑΧ, 1952

Η Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ)

Υπογραφή:18 Απριλίου 1951 στο Παρίσι

Ισχύ:23 Ιουλίου 1952

Λήξη:23 Ιουλίου 2002

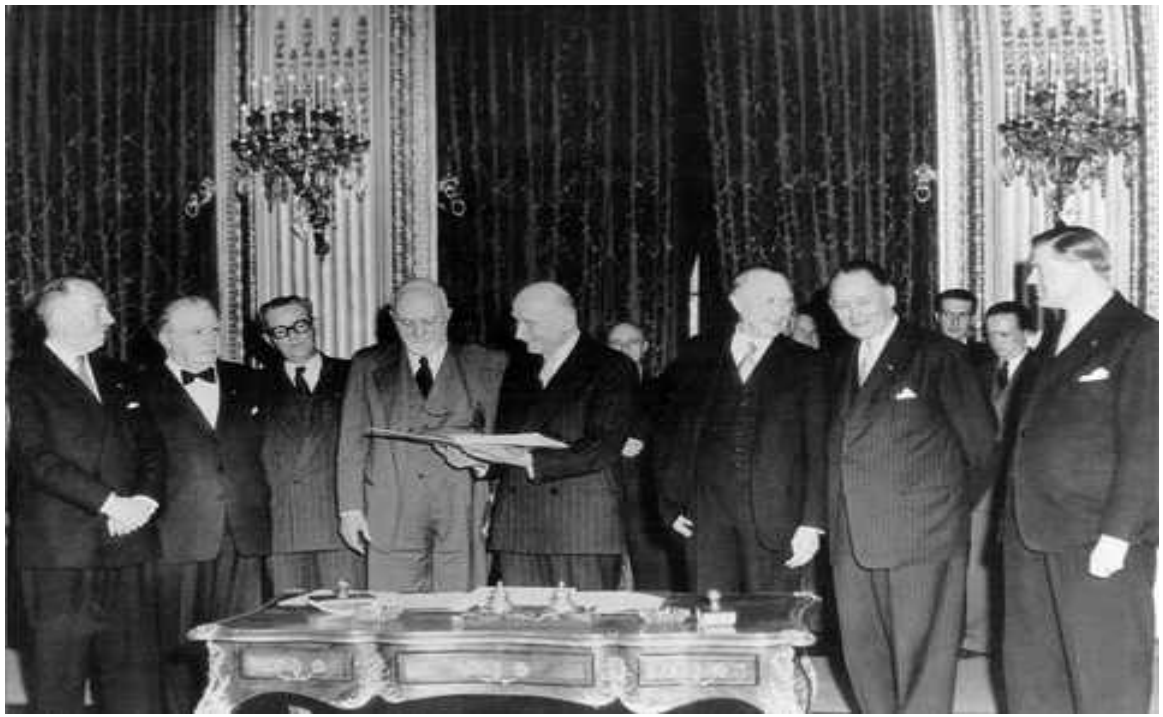

Οι Συνθήκες της Ρώμης: Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) και Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΚΑΕ)

Υπογραφή: 25 Μαρτίου 1957, Ρώμη
Ισχύ: 1η Ιανουαρίου 1958

Signature par les Six à Rome. Rome: Médiathèque Commission européenne, 25/03/1957. Copyright: European Commission Audiovisual Library

Στρατηγός De Gaulle: Η Ευρώπη των πατρίδων όχι μια Ευρωπαϊκή πατρίδα

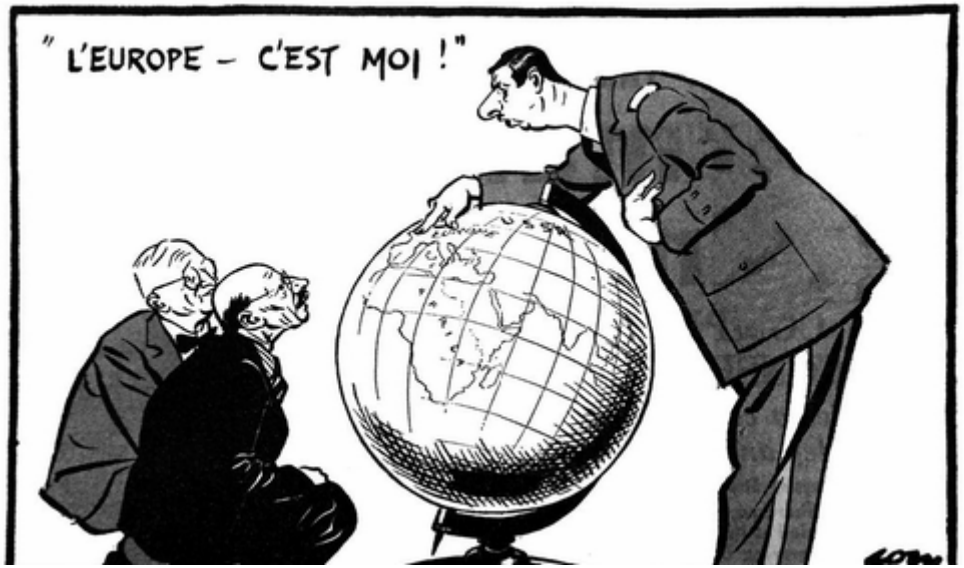

Σχέδια Fouchet, 1961-62
Αποτυχία δημιουργίας μιας πολιτικής και αμυντικής ένωσης

Πηγή: http://www.cvce.eu/
Evening Standard. 19.11.1948. London.
Copyright: (c) David Low Associated Newspaper / Solo Syndication, London

Γαλλογερμανικός άξονας

Η Συνθήκη των Ηλυσίων
(22.01.1963)

Η συμμετοχή του Ηνωμένου Βασιλείου

We're in—but without the fireworks

By DAVID McKIE and DENNIS BARKER

Britain passed peacefully into Europe at midnight last night without any special celebrations. It was difficult to tell that anything of importance had occurred, and a date which will be entered in the history books as long as histories of Britain are written, was taken by most people as a matter of course.

The principal party political figures maintained their familiar postures of hope and optimism or head-shaking despair. Mr Heath was starting back from Ottawa, where he had gone for the funeral of Mr Lester Pearson, at about the time that Britain, along with Denmark and Ireland, officially became members of the European Community.

Υπέρ μιας στρατιωτικής και οικονομικής διατλαντικής ένωσης

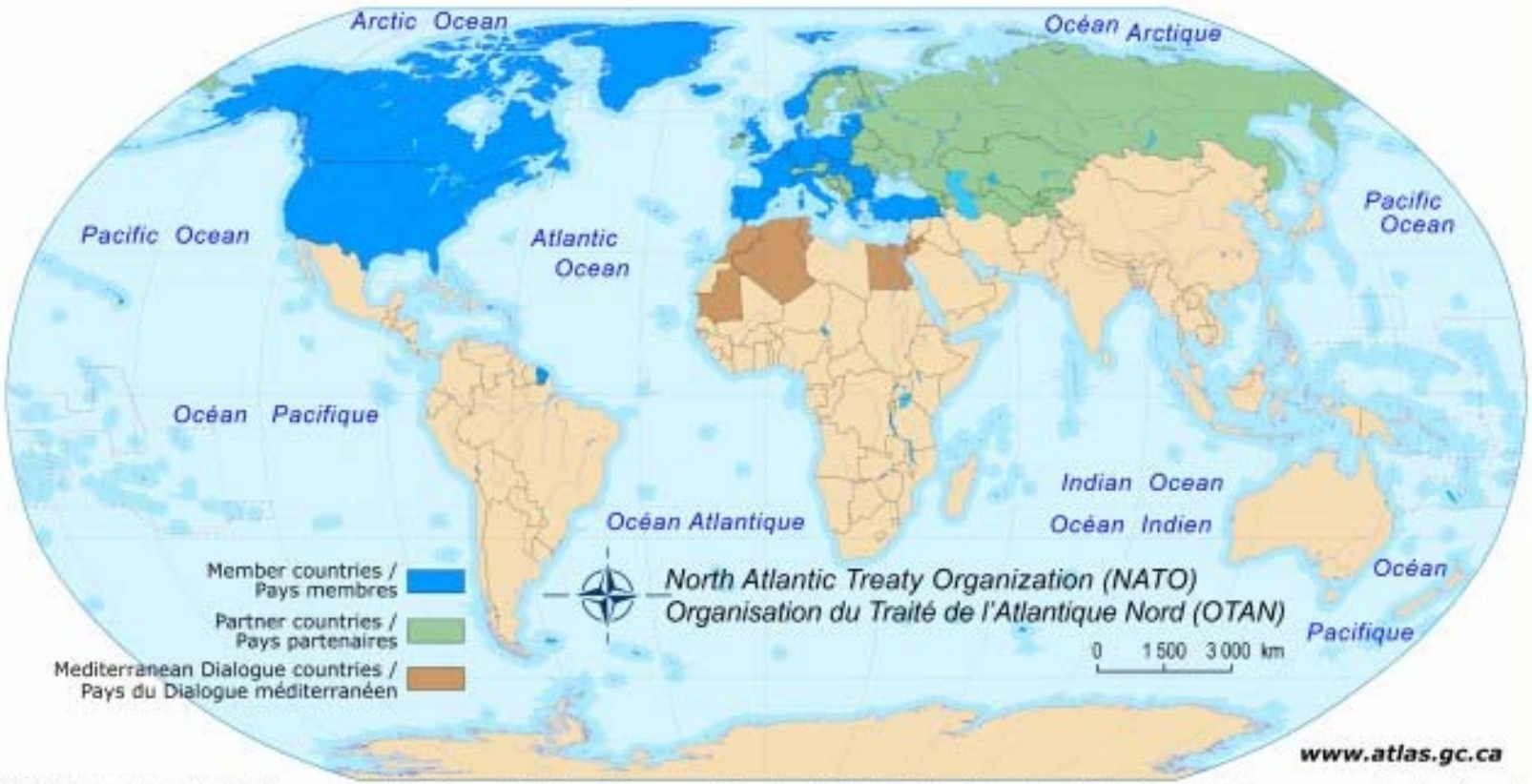

© 2007. Her Majesty the Queen in Right of Canada, Natural Resources Canada. / Sa Majesté la Reine du chef du Canada, Ressources naturelles Canada.

Οι λόγοι για την Ευρωπαϊκή ενοποίηση

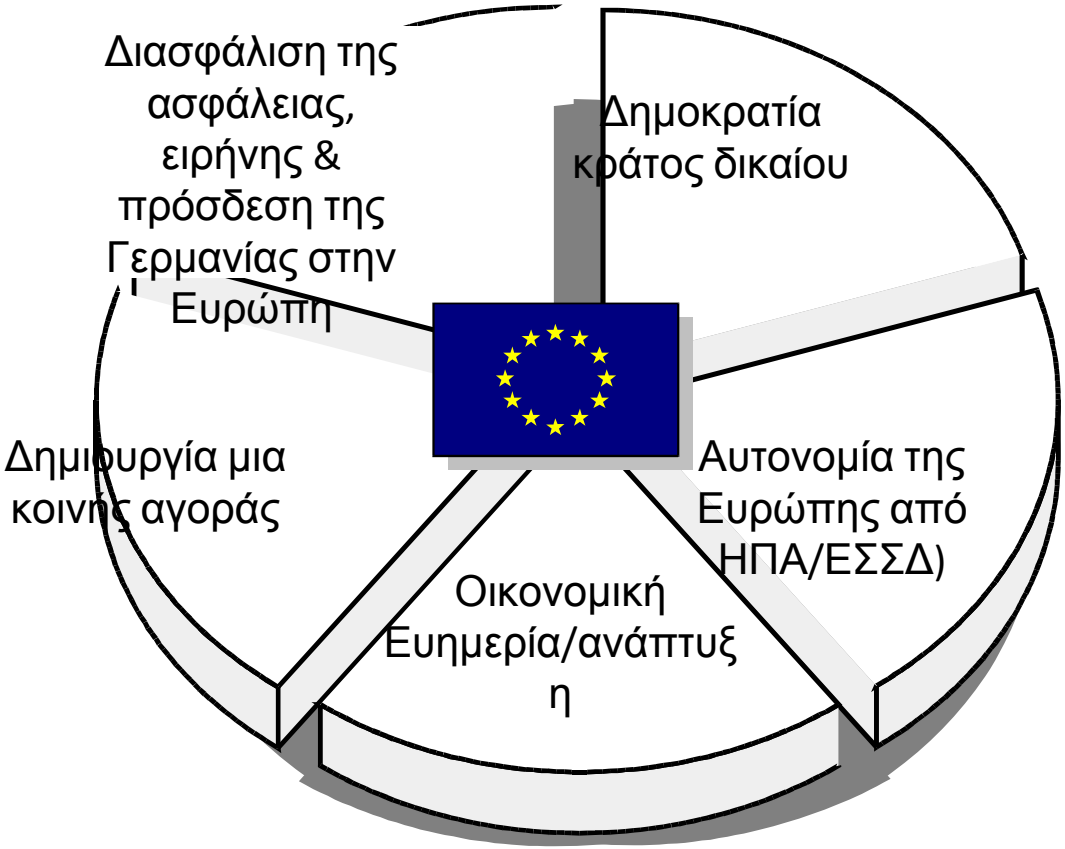

Η Ευρωπαϊκή ενοποίηση είναι ένα εγχείρημα σε εξέλιξη....

Δεκαετία 1990:
Το τέλος του διπολισμού

Ενιαία Εσωτερική Αγορά: ελεύθερη κυκλοφορία ατόμων, αγαθών, υπηρεσιών, κεφαλαίου
Οικονομική και Νομισματική Ένωση
Οι διαπραγματεύσεις για την Πολιτική Ένωση είχαν φτωχά αποτελέσματα αντίθετα οι διαπραγματεύσεις για την ΟΝΕ προχώρησαν χάρη στην επιμονή της Γαλλίας

Η Ευρωπαϊκή Ένωση

Πρώτος πυλώνας:

Ευρωπαϊκές Κοινότητες

ΕΚ

- Κοινές πολιτικές:
  — Γεωργία, αλιεία
  — Εμπόριο
  — Μεταφορές
- Τελωνειακή ένωση και εσωτερική αγορά
- Οικονομική και νομισματική πολιτική
- Βιομηχανική πολιτική
- Περιφερειακή πολιτική
- Πολιτική για την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής
- Απασχόληση και κοινωνική πολιτική
- Ενέργεια
- Έρευνα και ανάπτυξη
- Περιβάλλον
- Προστασία των καταναλωτών
- Πολιτισμός
- Πολιτική στον οπτικοακουστικό τομέα
- Δημόσια υγεία
- Εκπαίδευση, κατάρτιση και νεότητα
- Διευρωπαϊκά δίκτυα
- Αναπτυξιακή βοήθεια
- Ανταγωνισμός
- Φορολογία και προσέγγιση των νομοθεσιών
- Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις
- Ιθαγένεια της Ένωσης
- Άσυλο και μετανάστευση
- Εξωτερικά σύνορα

ΕΥΡΑΤΟΜ

Δεύτερος πυλώνας:

Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας

Εξωτερική πολιτική

- Συνεργασία, κοινές θέσεις και δράσεις
- Διατήρηση της ειρήνης
- Δικαιώματα του ανθρώπου
- Δημοκρατία
- Βοήθεια στις τρίτες χώρες

Πολιτική ασφάλειας

- Με την υποστήριξη της ΔΕΕ: θέματα σχετικά με την ασφάλεια της ΕΕ
- Αφοπλισμός
- Οικονομικές πτυχές των εξοπλισμών
- Μακροπρόθεσμα: ευρωπαϊκό πλαίσιο ασφάλειας

Τρίτος πυλώνας:

αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις

- Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις
- Αστυνομική συνεργασία
- Καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας
- Καταπολέμηση των ναρκωτικών και της παράνομης διακίνησης όπλων
- Καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος
- Καταπολέμηση της τρομοκρατίας
- Καταπολέμηση των εγκλημάτων κατά των παιδιών και της εμπορίας ανθρώπων

«το σύνολο της Γερμανίας για τον Κολ, το μισό γερμανικό μάρκο για τον Μιτεράν»

- Σίγουρα, ο Κολ ήταν ένας βαθύτατα προσηλωμένος ευρωπαϊστής. Ποτέ δεν κουράστηκε να επαναλαμβάνει ότι η γερμανική και η ευρωπαϊκή ενοποίηση ήταν «δύο όψεις του ίδιου νομίσματος». Οπότε τώρα, όπως είπε στον υπουργό Εξωτερικών των ΗΠΑ Τζέιμς Μπέικερ τρεις ημέρες μετά τη Σύνοδο Κορυφής στο Στρασβούργο, είχε συμφωνήσει ως και σε μια ευρωπαϊκή νομισματική ένωση. Τι ισχυρότερη απόδειξη θα μπορούσε να προσφέρει ως ευρωπαϊκά διαπιστευτήρια η Γερμανία; Ο Κολ «πήρε αυτή την απόφαση εναντίον των γερμανικών συμφερόντων», αναφέρουν τα γερμανικά πρακτικά εκείνης της συνάντησης ότι έχει πει ο Κολ στον Μπέικερ. «Για παράδειγμα, ο πρόεδρος της Bundesbank ήταν εναντίον της παρούσας εξέλιξης. Όμως, το βήμα ήταν πολιτικά σημαντικό, δεδομένου ότι η Γερμανία χρειάζεται φίλους».

Timothy Garton Ash «Η κρίση της Ευρώπης»

Είναι η Ευρωζώνη μια άριστη νομισματική περιοχή;

Διευρύνσεις

Τα 6 ιδρυτικά κράτη μέλη

Ην. Βασίλειο, Ιρλανδία, Δανία 1973

Ελλάδα, 1981

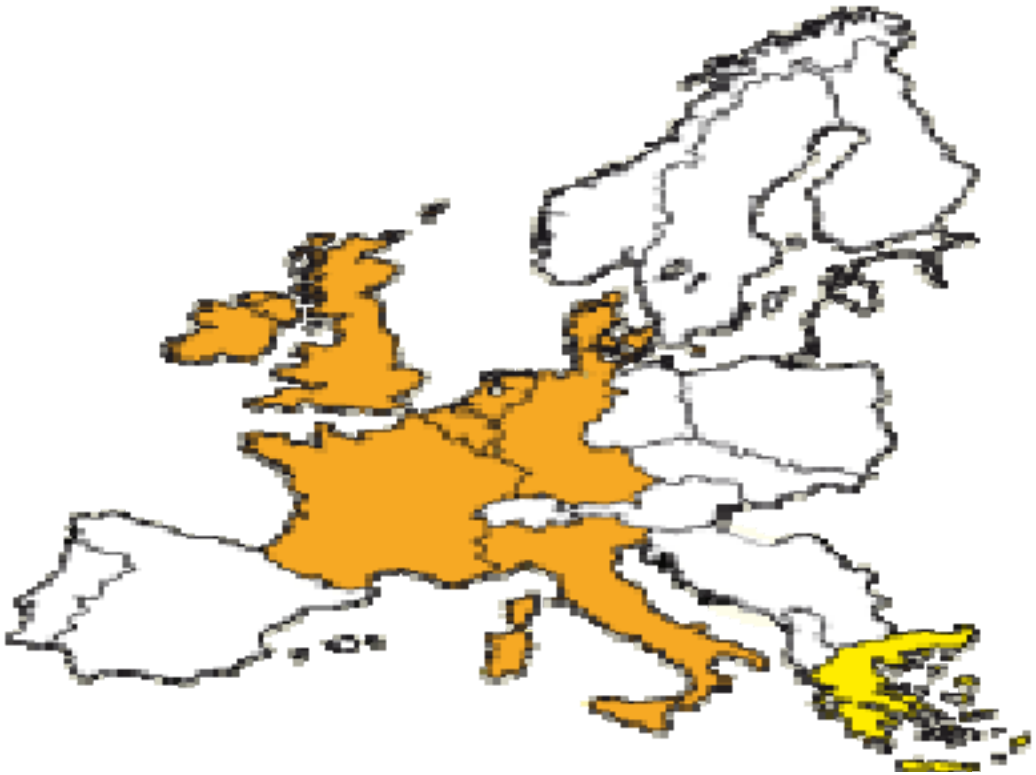

Ισπανία, Πορτογαλία, 1986

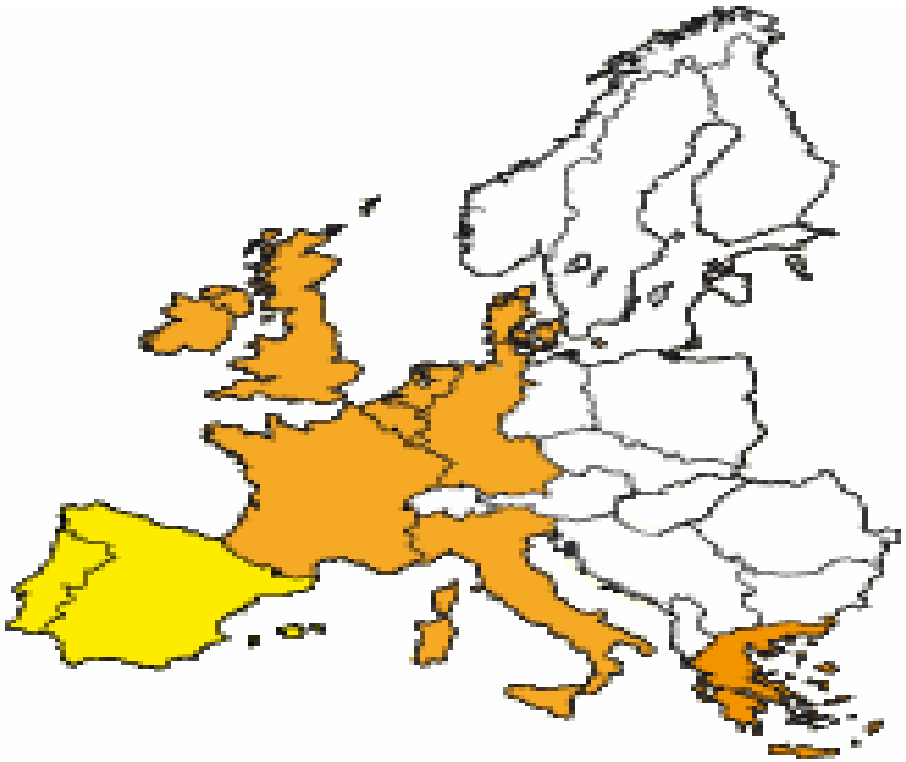

Αυστρία, Φιλανδία, Σουηδία, 1995

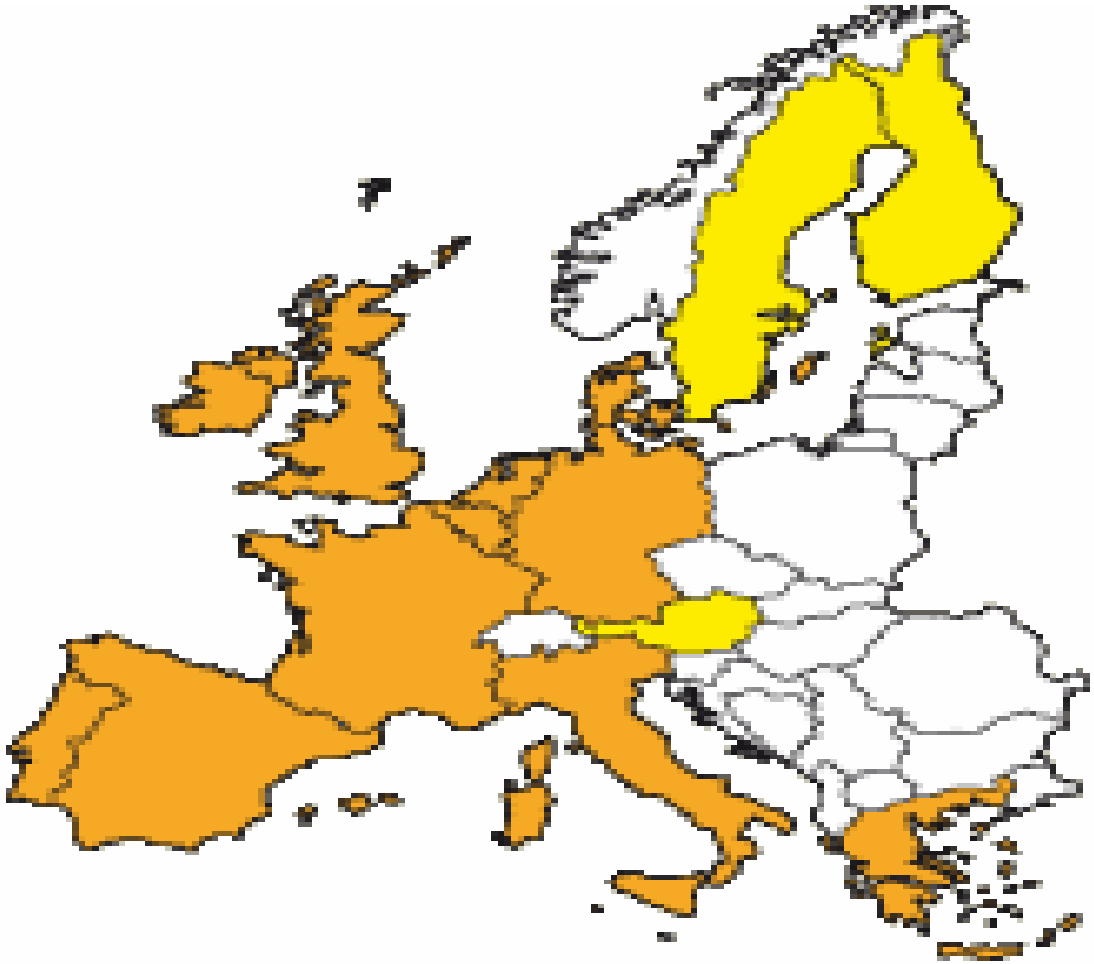

Εσθονία, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Ουγγαρία, Πολωνία, Σλοβακία, Σλοβενία και Τσεχική Δημοκρατία, 2004

Η Συμφωνία των Αθηνών 16.04.2003

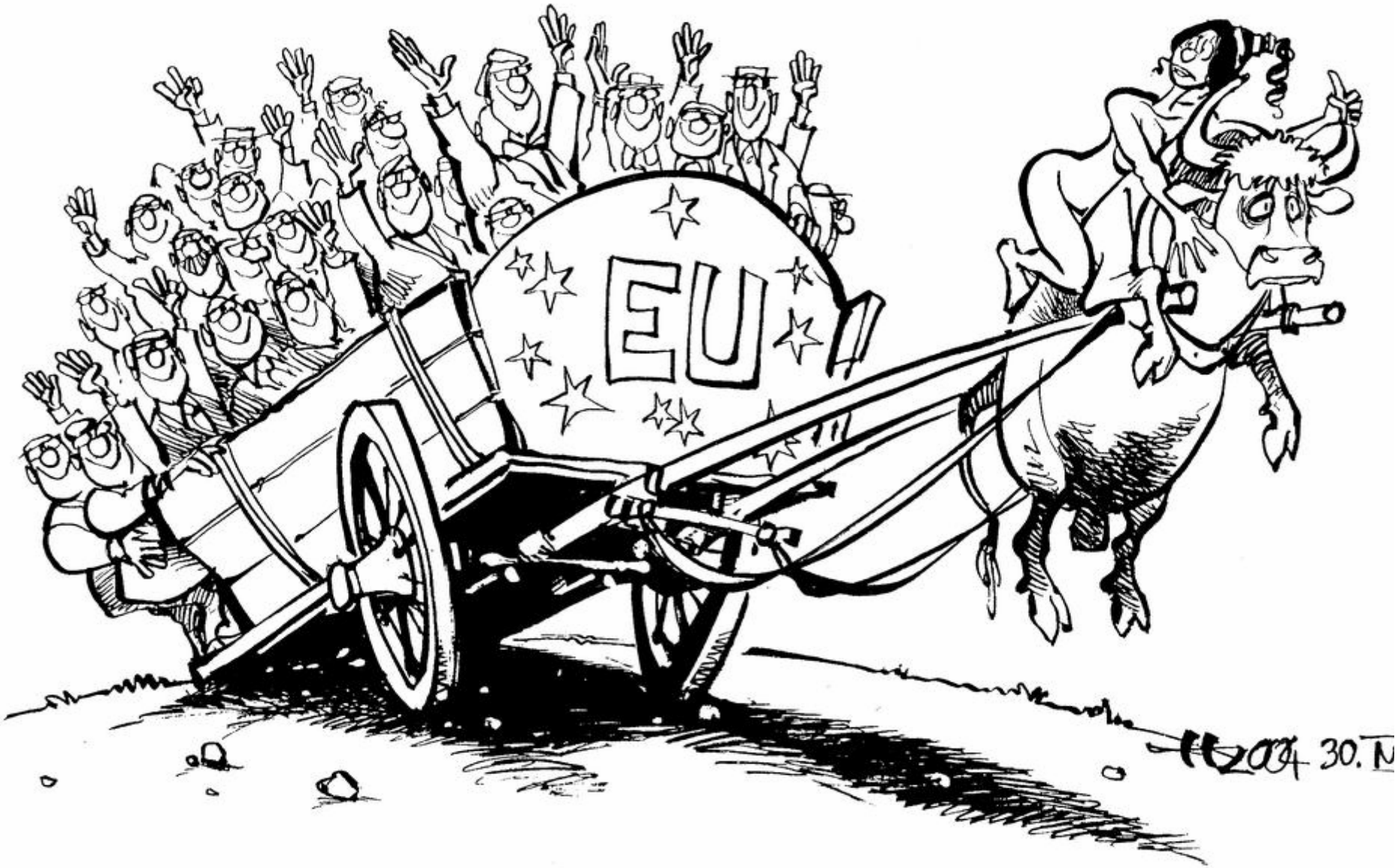

»Hurrra, wir sind 25 Mann stark!«

Βουλγαρία, Ρουμανία, 2007

Κροατία, 2013

Υποψήφιες χώρες: Ισλανδία, Μαυροβούνιο, ΦΥΡΟΜ, Σερβία και Τουρκία
Πιθανές υποψήφιες: Αλβανία, Βοσνία Ερζεγοβίνη, Κόσοβο

Η Συμφωνία σύνδεσης υπογράφηκε στην Αθήνα στις 9 Ιουλίου 1961
Η Συμφωνία των Αθηνών, 1979
Η Ελλάδα μέλος των Κοινοτήτων την 1.01.1981

«*Εις την συνείδησιν των Ελλήνων, η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότης δεν συνιστά απλώς μίαν οικονομικήν κοινοπραξίαν, αλλά αποτελεί οντότητα με ευρυτέραν πολιτικήν αποστολήν και σημασίαν. Εάν πρώτοι επεδιώξαμεν την μετά της Κοινότητος Σύνδεσιν, ας επράξαμεν τούτο εμπνεόμενοι από την πίστιν ότι η οικονομική ενοποίησης της Ευρώπης θα οδηγήση εις την ουσιαστικήν ευρωπαϊκήν ενότητα και δι' αυτής εις την ενίσχυσιν της δημοκρατίας και της ειρήνης εις ολόκληρον τον κόσμον.*»
Κ. Καραμανλής

COMMUNAUTE EUROPEENNE
BIENVENUE A LA GRECE

Piem, Le Figaro 29.05.1979

Hanel, 1980

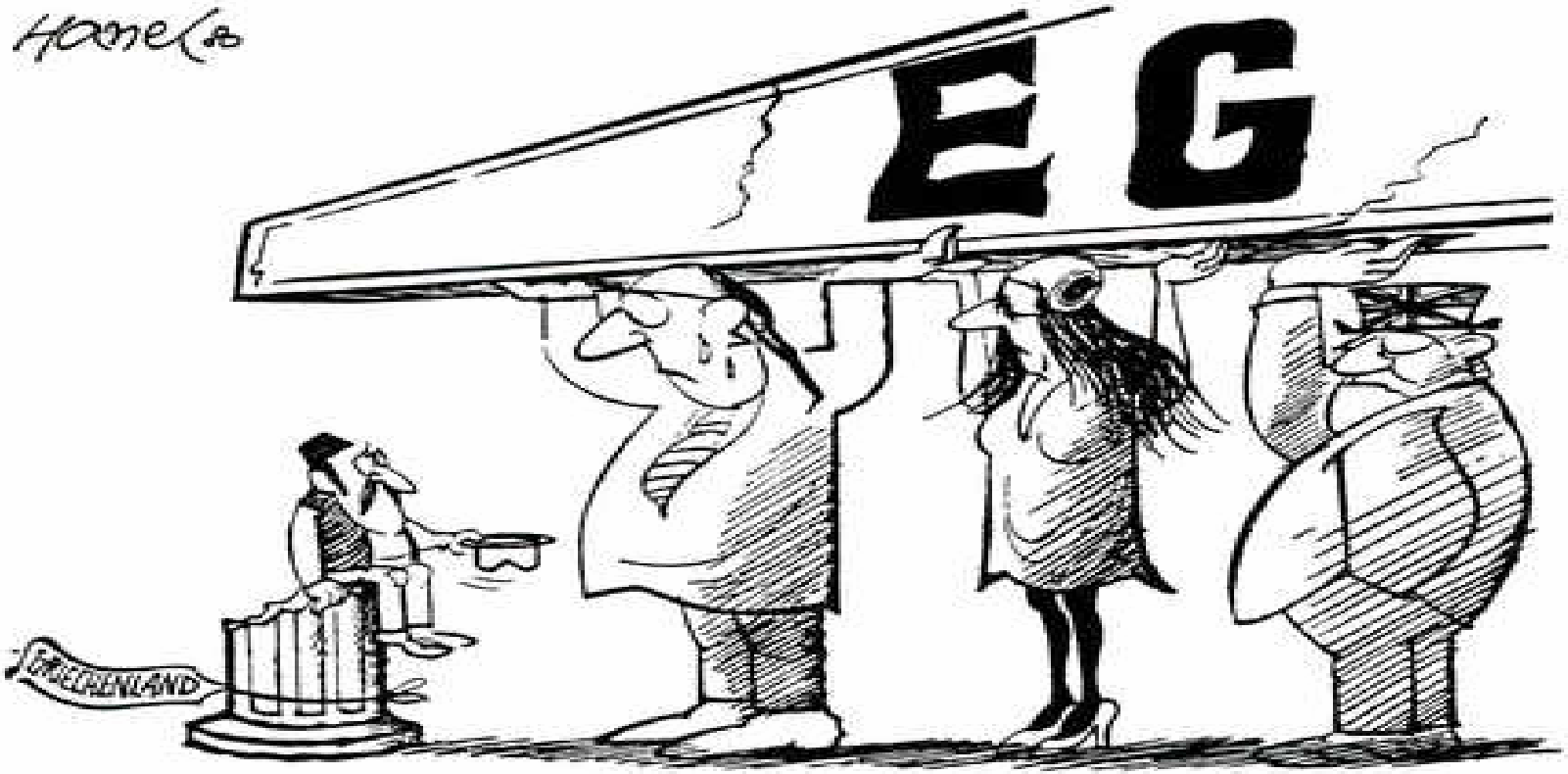

Der neue Pfeiler

Πηγή:BODEN, Martina. *Europa von Rom nach Maastricht*, Eine Geschichte in Karikaturen. München: Olzog, 1997. 167 S. ISBN 3-7892-9388-1.

Η συμμετοχή της Ελλάδας στο ευρώ

Πλήρωση κριτηρίων σύγκλισης ΟΝΕ

Δημοσιονομική κατάσταση		Πληθωρισμός 2,7%	Επιτόκια 7,8%	Έλλειμμα 3% ΑΕΠ	Χρέος 60% ΑΕΠ
PIGS	Πορτογαλία	1,8	6,2	2,5	62,0
	Ιρλανδία	1,2	6,2	-0,9	66,3
	Ελλάδα	**5,2**	**9,8**	**4,0**	**108,7**
	Ισπανία	1,8	6,3	2,6	68,8
	Ιταλία	1,8	6,7	2,7	121,6
	Βέλγιο	1,4	5,7	2,1	122,2

Ιταλία: πολιτικός συμβιβασμός
Βέλγιο: ήδη σε νομισματική ένωση με το Λουξεμβούργο

Μια ταραχώδης αλλά ενδιαφέρουσα γειτονιά…

Μεταρρυθμιστικές Συνθήκες

Μεταρρυθμιστικές Συνθήκες

- **Συνθήκη των Βρυξελλών (Συνθήκη Συγχώνευσης ορισμένων κοινών οργάνων)**

Υπογραφή: 8 Απριλίου 1965

Ισχύ: 1 Ιουλίου 1967

- **Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη**

Υπογραφή: 17η Φεβρουαρίου 1986 υπέγραψαν εννέα κράτη μέλη, την 28η Φεβρουαρίου τα υπόλοιπα τρία Ισχύ: 1 Ιουλίου 1987

- **Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση**

Υπογραφή: 7 Φεβρουαρίου 1992

Ισχύ: 1 Νοεμβρίου 1993

- **Συνθήκη του Άμστερνταμ**

Υπογραφή: 2 Οκτωβρίου 1997

Ισχύ: 1 Μαΐου 1999

- **Συνθήκη Νίκαιας**

Υπογραφή: 26 Φεβρουαρίου 2001

Ισχύ: 1 Φεβρουαρίου 2003

- **Συνθήκη της Λισσαβόνας**

Υπογραφή:13 Δεκεμβρίου 2007

Ισχύ: 1 Δεκεμβρίου 2009

Οι Συνθήκες

- Οι Συνθήκες αποτελούν πρωτογενείς πηγές του Ευρωπαϊκού Δικαίου

Περιέχονται:

- Αξίες και σκοποί της ΕΕ
- Θεσμικό σύστημα
- Αρμοδιότητες ΕΕ και κρατών μελών
- Τρόποι λήψεις αποφάσεων
- Πολιτικές
- Τρόποι σύναψης διεθνών συμφωνιών

Τι καινούριο έφερε η Συνθήκη της Λισσαβόνας;

- Η ΕΕ αποκτά ενιαία νομική προσωπικότητα
- Το Ευρ. Κοινοβούλιο και η συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων αναβαθμίζεται
- Καθιέρωσε την πρωτοβουλία του ενός εκατ. Πολιτών
- Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων προσαρτάται στη Συνθήκη
- Θεσμοθετείται η αποχώρηση κράτους μέλους
- Θεσμοποίησε το ρόλο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και τη θέση του Προέδρου του
- Αναβάθμισε το ρόλο του/της Ύπατου εκπροσώπου για ζητήματα ΚΕΠΠΑ

Οι ευρωπαϊκές αξίες

Άρθρο 2 ΣΕΕ

- Η Ένωση βασίζεται στις αξίες του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου, καθώς και του σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες. Οι αξίες αυτές είναι κοινές στα κράτη μέλη εντός κοινωνίας που χαρακτηρίζεται από τον πλουραλισμό, την απαγόρευση των διακρίσεων, την ανοχή, τη δικαιοσύνη, την αλληλεγγύη και την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών.

Σκοποί της ΕΕ

Άρθρο 3
(πρώην άρθρο 2 ΣΕΕ)

- Η Ένωση έχει σκοπό να προάγει την ειρήνη, τις αξίες της και την ευημερία των λαών της
- Η Ένωση παρέχει στους πολίτες της χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης χωρίς εσωτερικά σύνορα, μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων
- Η Ένωση εγκαθιδρύει εσωτερική αγορά
- Η Ένωση εγκαθιδρύει οικονομική και νομισματική ένωση, της οποίας το νόμισμα είναι το ευρώ

Οι σκοποί της ΕΕ

- Η Ένωση καταπολεμά τον κοινωνικό αποκλεισμό και τις διακρίσεις και προωθεί την κοινωνική δικαιοσύνη και προστασία, την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών, την αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.
- Η Ένωση προάγει την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή και την αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών.
- Η Ένωση σέβεται τον πλούτο της πολιτιστικής και γλωσσικής της πολυμορφίας και μεριμνά για την προστασία και ανάπτυξη της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς.

Στις σχέσεις της με τον υπόλοιπο κόσμο η Ένωση

- προβάλλει και προωθεί τις αξίες της και τα συμφέροντά της και συμβάλλει στην προστασία των πολιτών της
- Συμβάλλει στην ειρήνη, την ασφάλεια, την αειφόρο ανάπτυξη του πλανήτη, την αλληλεγγύη και τον αμοιβαίο σεβασμό μεταξύ των λαών
- στο ελεύθερο και δίκαιο εμπόριο
- στην εξάλειψη της φτώχειας και την προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων, ιδίως των δικαιωμάτων του παιδιού

Στις σχέσεις της με τον υπόλοιπο κόσμο η Ένωση

- στην αυστηρή τήρηση και ανάπτυξη του διεθνούς δικαίου και, ιδίως, στον σεβασμό των αρχών του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Το θεσμικό σύστημα

Με τις Συνθήκες δημιουργείται ένα θεσμικό σύστημα, ιδιόρρυθμο, αφού περιλαμβάνει υπερεθνικά όργανα και διακυβερνητικά όργανα, στα οποία, για ορισμένους τομείς πολιτικής, εκχωρούνται, σύμφωνα με την ***αρχή της δοτής αρμοδιότητας***, αποκλειστικές, συντρέχουσες, υποστηρικτικές ή συντονιστικές ή συμπληρωματικές αρμοδιότητες

Αρχή της επικουρικότητας

«Σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, στους τομείς οι οποίοι δεν υπάγονται στην αποκλειστική της αρμοδιότητα, η Ένωση παρεμβαίνει μόνο εφόσον και κατά τον βαθμό που οι στόχοι της προβλεπόμενης δράσης δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη...» (Άρθρο 5 παρ. 3 ΣΕΕ)

Αρχή της αναλογικότητας

«Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, το περιεχόμενο και η μορφή της δράσης της Ένωσης δεν υπερβαίνουν τα απαιτούμενα για την επίτευξη των στόχων των Συνθηκών» (Άρθρο 5 παρ.4 ΣΕΕ)

Τα κύρια θεσμικά όργανα της ΕΕ (Άρθρο 13 ΣΕΕ)

- Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
- το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο
- το Συμβούλιο
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή
- το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
- το Ελεγκτικό Συνέδριο

Επικουρικά όργανα

- Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή
- Η Επιτροπή Περιφερειών

Επιπλέον

- Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων
- Ταμεία της ΕΕ (Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων, Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης, Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας, ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, Ταμείο Συνοχής, κ.ά.)

Και Ευρωπαϊκοί φορείς όπως το Κοινοτικό Γραφείο Φυτικών Ποικιλιών, η

Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Ανασυγκρότησης, το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο των Φαινομένων Ρατσισμού και Ξενοφοβίας, ο FRONTEX, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια στη Θάλασσα , η Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων

Βλ. http://europa.eu/agencies/index_el.htm

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Έδρα

Στρασβούργο: μηνιαίοι σύνοδοι της Ολομέλειας

Βρυξέλλες: πρόσθετοι σύνοδοι της Ολομέλειας

Λουξεμβούργο: Γραμματεία

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

- Είναι το πολιτικό όργανο της Ε.Ε.
- Εκπροσωπεί τους πολίτες της Ε.Ε.
- Δημοκρατική νομιμοποίηση για την Ε.Ε.
- Αποτελεί έκφραση της αρχής της λαϊκής κυριαρχίας (;)
- Η **συμμετοχή** των ευρωπαίων πολιτών στις Ευρωεκλογές 2009 ανήλθε στο 43%

Αρμοδιότητες

- Νομοθετικές: συνομοθέτης με το Συμβούλιο, διαβούλευση, πρόταση στην Επιτροπή για τη θέσπιση νέας νομοθεσίας
- Δημοσιονομικές μαζί με το Συμβούλιο, έγκριση ή απόρριψη του Προϋπολογισμού
- Εκλέγει τον Πρόεδρο της Επιτροπής και την εγκρίνει ως σώμα
- Καθήκοντα πολιτικού ελέγχου, πρόταση μομφής εναντίον της Επιτροπής
- Συμβουλευτικά καθήκοντα

Αρμοδιότητες Ε.Κ.

- Συνθήκες προσχώρησης νέων κρατών-μελών καθώς και αποχώρησης
- Εμπορικές συμφωνίες
- Συμφωνίες σύνδεσης με άλλα κράτη
- Πολιτικές πρωτοβουλίες
- Ψηφίσματα

Το Συμβούλιο της Ε.Ε.

Το Συμβούλιο Υπουργών

- Το Συμβούλιο της ΕΕ είναι ένα από τα κύρια όργανα λήψης αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Συστήθηκε από τις ιδρυτικές συνθήκες τη δεκαετία του 1950.
- Στο Συμβούλιο εκπροσωπούνται τα κ-μ
- Συμμετέχουν οι εκπρόσωποι των κυβερνήσεων των κ-μ, δηλαδή οι υπουργοί που έχουν την αρμοδιότητα ενός συγκεκριμένου τομέα.
- Συνέρχεται σε δέκα συνθέσεις

Οι συνθέσεις του Συμβουλίου

1. Γενικών Υποθέσεων
2. Εξωτερικών Υποθέσεων
3. Οικονομικών και Δημοσιονομικών Υποθέσεων (Ecofin)
4. Δικαιοσύνης κι Εσωτερικών Υποθέσεων
5. Απασχόλησης, κοινωνικής πολιτικής, υγείας και καταναλωτών
6. Ανταγωνιστικότητας (εσωτερική αγορά, βιομηχανία και έρευνα)
7. Μεταφορών, τηλεπικοινωνιών κι ενέργειας,
8. Γεωργίας και Αλιείας
9. Περιβάλλοντος
10. Παιδείας, Νεολαίας και Αθλητισμού

+ Eurogroup (Πρωτόκολλο Αριθμ.14)

Η Προεδρία του Συμβουλίου

Η «τριάδα» των Προεδριών της ΕΕ

Ιρλανδια	Ιανουάριος-Ιούνιος	2013
Λιθουανία	Ιούλιος-Δεκέμβριος	2013
Ελλάδα	Ιανουάριος-Ιούνιος	2014

Ελλάδα 1983 Β΄/ 1988 Β΄ / 1994 Α΄/ 2003 Α΄ / [2014 Α΄]

Αρμοδιότητες του Συμβουλίου

- Νομοθετικά καθήκοντα
- Δημοσιονομικά καθήκοντα
- Χαράζει πολιτικές και συντονίζει τις δράσεις των κρατών μελών
- Συνάπτει διεθνείς συμφωνίες με τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς (Άρθρο 218 ΣΛΕΕ)
- Χαράσσει και υλοποιεί την ΚΕΠΠΑ
- Συντονίζει την οικονομική και νομισματική πολιτική (Ecofin/Eurogroup)

Τρόποι λήψης απόφασης

- Απλή πλειοψηφία (1/2 +1)
- Ομοφωνία
- Ειδική πλειοψηφία

Έως την 31 Οκτωβρίου 2014

- Όλα τα κ-μ έχουν συνολικά **352 ψήφους**:
- α) όταν κατά τις Συνθήκες η πράξη θεσπίζεται με πρόταση της Επιτροπής απαιτούνται **260 ψήφοι των κρατών και η πλειοψηφία των κ-μ (50%+1, 15/28).**
- β) όταν η πράξη θεσπίζεται χωρίς πρόταση της Επιτροπής απαιτούνται 260 ψήφοι προερχόμενοι από τα δύο τρίτα των κ-μ (18/28).
- Κάθε κ-μ μπορεί να ζητήσει να εξακριβωθεί ότι τα κράτη μέλη τα οποία συνιστούν αυτή την ειδική πλειοψηφία αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το **62% του συνολικού πληθυσμού** της Ένωσης και αν αυτό δεν συμβαίνει δε θεσπίζεται η πράξη. Αν δεν ζητηθεί αυτό θεσπίζεται η πράξη.

Από 1η Νοεμβρίου 2014

- Εισάγεται η «διπλή πλειοψηφία»: ως ειδική πλειοψηφία ορίζεται ποσοστό τουλάχιστον 55% των κ-μ του Συμβουλίου (15/28) και αντιπροσωπεύει κ-μ που συγκεντρώνουν ποσοστό τουλάχιστον 65 % του πληθυσμού της Ένωσης.
- Η μειοψηφία αρνησικυρίας πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τέσσερα κ-μ του Συμβουλίου.

Voting in the Council of Ministers according to the Nice and Lisbon Treaties

	Nice		Lisbon	
	% of votes in the Council	Number of votes	% of EU population	Population in millions
Germany	8.4	29	16.41	82.000
France	8.4	29	12.88	64.350
United Kingdom	8.4	29	12.33	61.630
Italy	8.4	29	12.02	60.050
Spain	7.8	27	9.17	45.830
Poland	7.8	27	7.63	38.140
Romania	4.1	14	4.30	21.500
Netherlands	3.8	13	3.30	16.490
Greece	3.5	12	2.25	11.260
Belgium	3.5	12	2.15	10.750
Portugal	3.5	12	2.13	10.630
Czech Republic	3.5	12	2.09	10.470
Hungary	3.5	12	2.01	10.030
Sweden	2.9	10	1.85	9.260
Austria	2.9	10	1.67	8.360
Bulgaria	2.9	10	1.52	7.610
Denmark	2.0	7	1.10	5.510
Slovakia	2.0	7	1.08	5.410
Finland	2.0	7	1.07	5.330
Ireland	2.0	7	0.89	4.470
Lithuania	2.0	7	0.67	3.350
Latvia	1.2	4	0.45	2.260
Slovenia	1.2	4	0.41	2.030
Estonia	1.2	4	0.27	1.340
Cyprus	1.2	4	0.16	0.790
Luxembourg	1.2	4	0.10	0.490
Malta	0.9	3	0.08	0.410
EU-27 Total	100.0	345	100.00	499.750
Blocking Minority	26.4	91	35.00	174.913
Qualified majority	73.9	255	65.00	324.838

Voting after exact size starts 1 November 2014

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

- Θεσπίζεται ως επίσημο θεσμικό όργανο με τη Συνθήκη της Λισσαβόνας
- Αποτελείται από τους αρχηγούς κρατών ή κυβερνήσεων των κρατών μελών, τον Πρόεδρό του και τον Πρόεδρο της Επιτροπής. Η Ύπατη Εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας συμμετέχει στις εργασίες του
- Καθορίζει τις γενικούς πολιτικούς προσανατολισμούς και τις προτεραιότητες της ΕΕ
- Συνέρχεται δις εξαμηνιαίως αλλά και σε έκτακτες περιπτώσεις

Ο Πρόεδρος

- α) προεδρεύει και διευθύνει τις εργασίες του Ε.Σ.,
- β) μεριμνά για την προετοιμασία και τη συνέχεια των εργασιών του Ε.Σ. σε συνεργασία με τον Πρόεδρο της Επιτροπής
- γ) καταβάλλει προσπάθειες για να διευκολύνει τη συνοχή και τη συναίνεση στο πλαίσιο του Ε.Σ,
- δ) παρουσιάζει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έκθεση μετά από κάθε σύνοδο του Ε.Σ..

EUROOPPA-NEUVOSTO
EUROPOS VADOVŲ TARYBA
EIROPADOME
KUNSILL EWROPEW
EVROPSKÁ RADA
CONSILIUL EUROPEAN
EUROPESE RAAD
ЕВРОПЕЙСКИ СЪВЕТ
EUROPEISKA RÅDET
RADA EUROPEJSKA
EVROPSKI SVET
CONSEIL EUROPÉEN
Welcome Croatia! Dobro došla Hrvatska!
27-28.06.2013
CONSEJO EUROPEO
EURÓPSKA RADA
EURÓPAI TANÁCS
EUROOPA ÜLEMKOGU
DET EUROPÆISKE RÅD
EUROPÄISCHER RAT
AN CHOMHAIRLE EORPACH
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
CONSELHO EUROPEU
EUROPEAN COUNCIL
CONSIGLIO EUROPEO
© THE EUROPEAN UNION – M@S

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Η Επιτροπή

- Προάγει το κοινό συμφέρον της Ένωσης
- 28 Επίτροποι, ένας από κάθε κ-μ.
- Επιλέγονται βάσει των γενικών τους ικανοτήτων και της προσήλωσής τους στην Ευρωπαϊκή ιδέα και μεταξύ προσωπικοτήτων που παρέχουν πλήρη εχέγγυα ανεξαρτησίας.
- Δεν επιζητούν ούτε δέχονται υποδείξεις από κυβερνήσεις, θεσμικά όργανα, λοιπά όργανα ή οργανισμούς
- Δεν δύνανται, κατά τη διάρκεια της θητείας τους να ασκούν οποιαδήποτε άλλη επαγγελματική δραστηριότητα, αμειβόμενη ή μη.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

- Ο Πρόεδρος της Επιτροπής ορίζεται με ειδική πλειοψηφία από το Ε.Σ. κι εκλέγεται με πλειοψηφία από το Ε.Κ. Προέρχεται από την πλειοψηφούσα πολιτική ομάδα στο Ε.Κ.
- Το Συμβούλιο, σε κοινή συμφωνία με τον εκλεγέντα πρόεδρο, καταρτίζει τον κατάλογο των άλλων προσώπων που προτείνει να διορισθούν μέλη της Επιτροπής
- Το Ε.Κ. εγκρίνει ή απορρίπτει την Επιτροπή. Το Ε.Σ. Διορίζει την Επιτροπή με ειδική πλειοψηφία
- Πενταετής θητεία (2009-2014)

Ο Πρόεδρος

- Ο Πρόεδρος καθορίζει τους προσανατολισμούς στο πλαίσιο των οποίων η Επιτροπή ασκεί τα καθήκοντά της
- αποφασίζει σχετικά με την εσωτερική οργάνωση της Επιτροπής προκειμένου να διασφαλίζονται η συνοχή, η αποτελεσματικότητα και η συλλογικότητα της δράσης της
- διορίζει αντιπροέδρους, πλην του ύπατου εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα ΚΕΠΠΑ

Αρμοδιότητες της Επιτροπής

- Εκπροσωπεί το κοινό συμφέρον της Ευρωπαϊκής Ένωσης -Θεματοφύλακας των Συνθηκών.
- Εποπτεύει την ορθή τήρηση της νομοθεσίας και το συντονισμό των πολιτικών
- Νομοθετική πρωτοβουλία
- Εκτελεστική λειτουργία
- Διαχειρίζεται και υλοποιεί τις πολιτικές της ΕΕ και τον προϋπολογισμό
- Εκπροσωπεί διεθνώς την ΕΕ σε ζητήματα αρμοδιότητάς της
- Διεξάγει διαβουλεύσεις με την «κοινωνία των πολιτών»

Έλληνες Επίτροποι

1981-1985 Γεώργιος Κοντογεώργης (Μεταφορές)

1985-1989 Γρηγόριος Βάρφης (Περιφερειακή Πολιτική)

1989-1993 Βάσω Παπανδρέου (Απασχόληση)

1993-1995 Ιωάννης Παλαιοκρασσάς (Περιβάλλον)

1995-1999 Χρήστος Παπουτσής (Ενέργεια)

1999-2004 Άννα Διαμαντοπούλου (Κοινωνικές Υποθέσεις, Απασχόληση)

2004-2009 Σταύρος Δήμας (Περιβάλλον)

2009-2014 Μαρία Δαμανάκη (Ναυτιλία)

Το Δικαστήριο της ΕΕ

Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει έδρα στο Λουξεμβούργο, περιλαμβάνει τρία δικαιοδοτικά όργανα:

- το Δικαστήριο,
- το Γενικό Δικαστήριο (συσταθέν το 1988)
- το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης (συσταθέν το 2004).
- Από τη σύστασή τους έως σήμερα τα τρία αυτά δικαιοδοτικά όργανα εξέδωσαν περίπου 15 000 αποφάσεις.

  Στο Δικαστήριο μετέχει ένας δικαστής από κάθε χώρα της ΕΕ και οκτώ "γενικοί εισαγγελείς"

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

- Έδρα Φρανκφούρτη
- Το άρθρο 13(1) ΣΕΕ τοποθετεί την Ε.Κ.Τ ως το 6^{ο} θεσμικό όργανο της Ε.Ε.

➢ έχει την αποκλειστική αρμοδιότητα της έκδοσης του ευρώ.

➢ έχει δομή εταιρίας, έχει όργανα, νομική προσωπικότητα, κεφάλαιο, το οποίο καλύπτεται από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες των κρατών-μελών.

Το Ελεγκτικό Συνέδριο

- Ιδρύθηκε το 1975 και έχει την έδρα του στο Λουξεμβούργο.
- Συμμετέχει ένας εκπρόσωπος από κάθε κράτος μέλος με εξαετή ανανεώσιμη θητεία
- Ελέγχει τα οικονομικά της ΕΕ.
- Συντάσσει εκθέσεις για τη χρήση όλων των ευρωπαϊκών κονδυλίων.
- Υποβάλλει στο Ε.Κ και το Συμβούλιο ετήσια έκθεση για το προηγούμενο δημοσιονομικό έτος ('ετήσια διαδικασία απαλλαγής').

Η διακυβέρνηση της ΕΕ

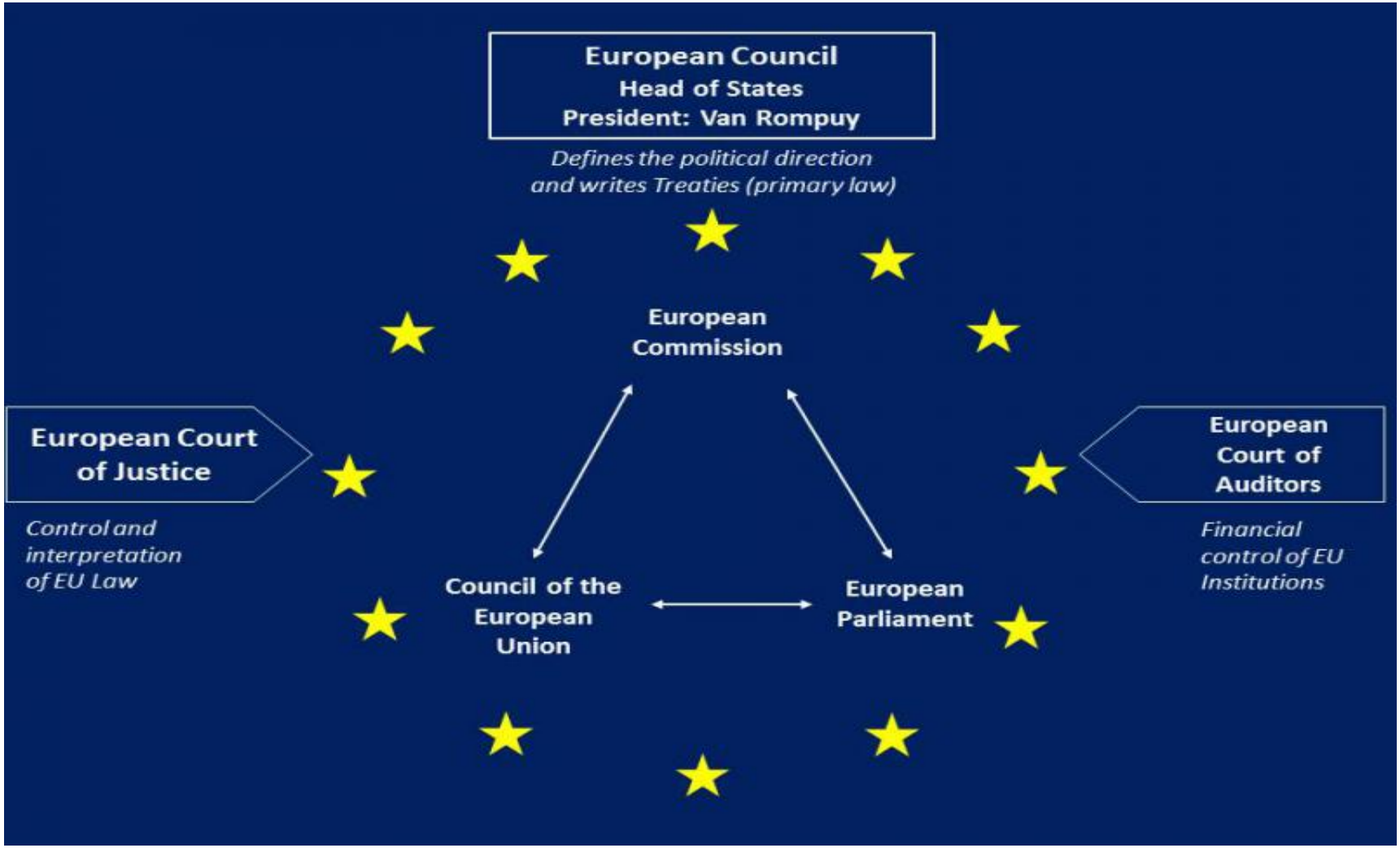

Η κρίση…

The Euro crisis

Was it a currency war?
Νομισματικός πόλεμος;

Ήταν η Ελλάδα ο Δούρειος Ίππος της Ευρωζώνης; (Barry Eichengreen, 2010)

Πρόκειται να καταρρεύσει η ΕΕ;

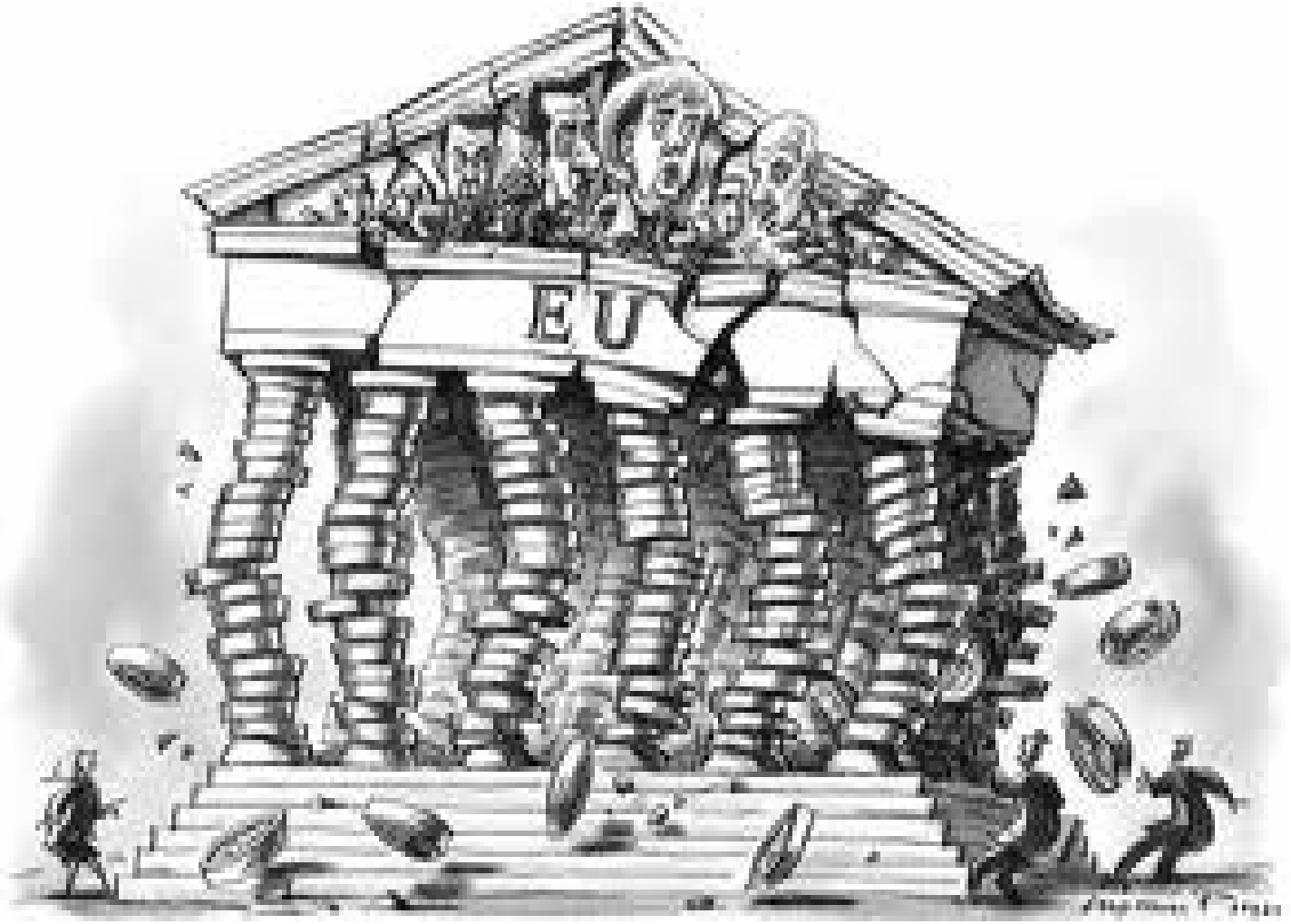

Ή μήπως η Ελληνική Κρίση απεκάλυψε την Αχίλλειο πτέρνα της ΟΝΕ κι έδωσε την αφορμή για βελτίωση των δομικών αδυναμιών;

The Global Competitiveness Index 2013-2014

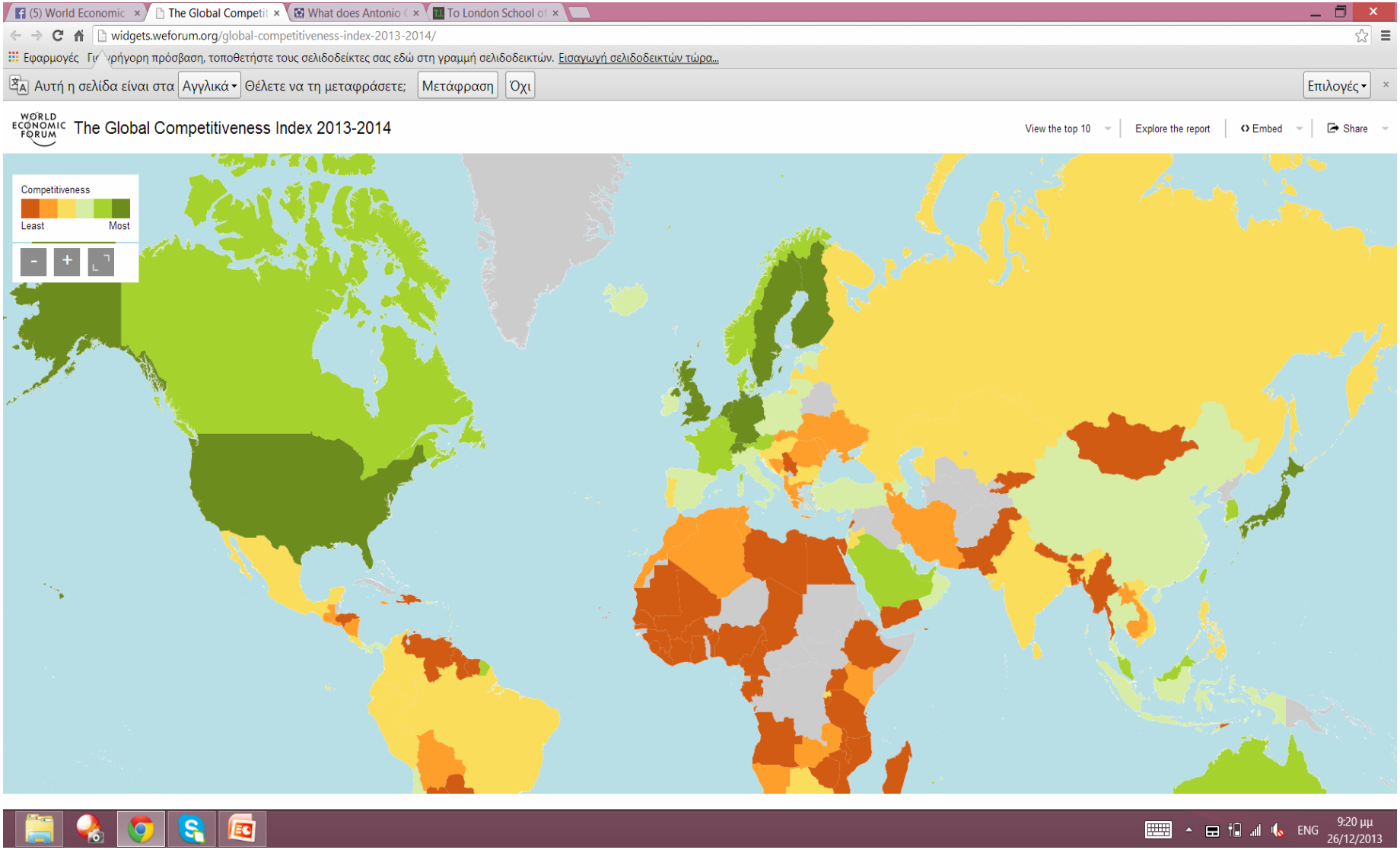

Πίνακας παγκόσμιας ανάπτυξης (Πηγή: IMF)

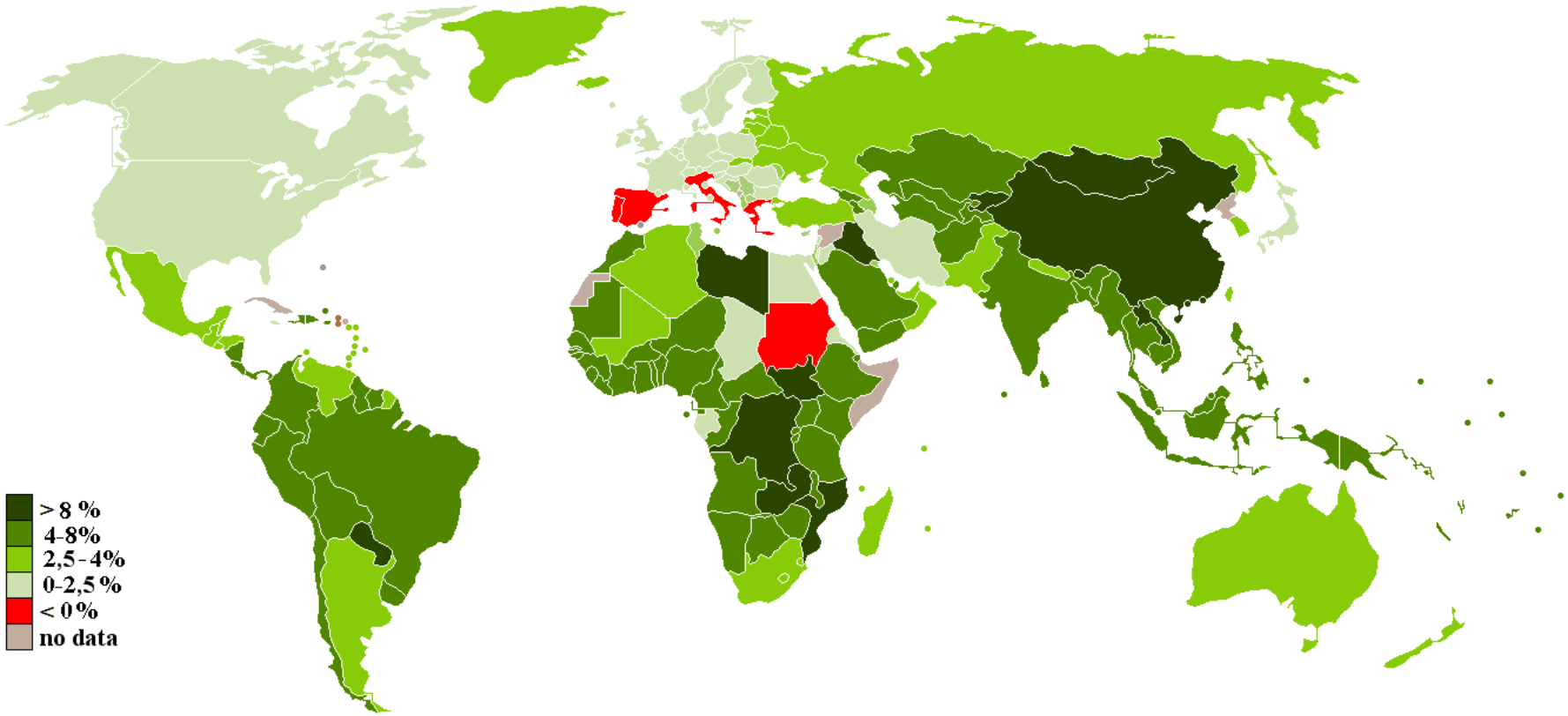

- Η κρίση ως Ιανός έχει δύο πρόσωπα που συνδέονται με την “απειλή” και την “ευκαιρία”. Το σίγουρο είναι ότι απαιτεί αλλαγή

«Η συνεργασία των εθνών,
όσο σημαντική και να είναι,
δεν
επιλύει τίποτα. Αυτό που πρέπει να επιτευχθεί
είναι η συγχώνευση των συμφερόντων των
ευρωπαϊκών λαών και όχι απλά η διατήρηση
των ισορροπιών αυτών των
συμφερόντων.»
Jean Monnet

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ (Α, 141, παρ. 6)

«…όταν μήτε βουλευτηρίωι ενί χρώμενοι παραχρήμά τι οξέως επιτελώσι πάντες τε ισόψηφοι όντες και ουχ ομόφυλοι το εφ' εαυτόν έκαστος σπεύδηι` εξ ων φιλεί μηδέν επιτελές γίγνεσθαι».

…γιατί δεν έχουν μια κοινή βουλή για να αποφασίζουν κάτι που να το εκτελούν αμέσως με ορμή, και γιατί, όλοι ίσοι μεταξύ τους στην ψήφο όχι όμως και της ίδιας φυλής, κυνηγά καθένας το δικό του συμφέρον.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας!

asderaki@unipi.gr